

Ocena efektów kształcenia na kierunku PSYCHOLOGIA w roku akademickim 2013/2014

Podstawa prawna: rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia §11 ust. 2.

I. Informacje wstępne

1. Kierunek, poziom, formy studiów

PSYCHOLOGIA, studia jednolite magisterskie, stacjonarne i niestacjonarne

2. Zespół przygotowujący ocenę

Kierunkowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia w składzie:

- dr hab. Danuta Rode (przewodnicząca)
- dr Elżbieta Turska (vice-przewodnicząca)
- dr Joanna Mateusiak (zastępca Dyrektora Instytutu Psychologii do spraw dydaktycznych)
- dr Agata Chudzicka-Czupała (Zakład Psychologii Ogólnej)
- dr Małgorzata Chrupała-Pniak (Zakład Psychologii Pracy i Organizacji)
- dr Anita Gałuszka (Zakład Psychologii Zdrowia i Jakości Życia)
- dr Magdalena Rode (Zakład Psychologii Klinicznej i Sądowej)
- dr Agnieszka Roszkowska (Zakład Psychologii Klinicznej i Sądowej)
- dr Elżbieta Turska (Katedra Psychologii Pracy i Organizacji)
- dr Yvona Woźniakova (Zakład Psychologii Rozwoju i Badań nad Rodziną)
- mgr Michał Brol (Katedra Psychologii Pracy i Organizacji)
- mgr Aneta Kałmuk (Zakład Psychologii Ogólnej)
- mgr Dagna Kocur (Katedra Psychologii Społecznej i Środowiskowej)
- mgr Elżbieta Sanecka (przedstawicielka doktorantów)
- Aleksander Tukaj (przedstawiciel studentów do 30.09.2014 tj ukończenia studiów, od 1.10.2014 roku przedstawicielem studentów wybrana została Małgorzata Suda)

3. Zespół opiniujący ocenę

Minimum kadrowe na kierunku psychologia:

- prof. zw. dr hab. Barbara Kożusznik
- prof. zw. dr hab. Eugenia Mandal
- dr hab. prof. UŚ Małgorzata Górnik Durose
- dr hab. Irena Pilch
- dr hab. Hanna Przybyła-Basista
- dr hab. Danuta Rode
- dr hab. Małgorzata Dobrowolska
- dr hab. Zbigniew Spendel

II. Ocena efektów kształcenia

1. Analiza form weryfikacji efektów kształcenia i kryteriów oceny

a. Wyniki analizy.

Program studiów psychologicznych został dostosowany do wymogów i założeń Krajowych Ram Kwalifikacyjnych. Standardy KRK w roku akademickim 2013/2014 obowiązywały w odniesieniu do I- III roku studiów; z roku na rok będą wdrażane na dalszych latach studiów.

System weryfikacji efektów kształcenia na kierunku psychologia obejmuje:

- Systematyczną ocenę sylabusów pod kątem efektywności proponowanych sposobów weryfikacji efektów kształcenia dla poszczególnych modułów;
- Coroczną analizę wybranych losowo prac dyplomowych z danego roku akademickiego pod kątem spełniania zakładanych efektów kształcenia (zgodnie z rekomendacją WZZJK);
- Coroczną ocenę praktyk pod kątem spełniania standardów merytorycznych i formalnych przyjętych dla kierunku, zgodności z profilem zawodowym/ścieżką specjalizacyjną oraz spełniania zakładanych efektów kształcenia, dokonywaną przez pracowników naukowo-dydaktycznych;
- Badanie satysfakcji absolwentów ze studiów na Wydziale Pedagogiki i Psychologii – część dotycząca oceny wiedzy, kompetencji i umiejętności uzyskanych w trakcie studiów (zgodnie z rekomendacją WZZJK)
- Ewaluację zajęć dydaktycznych w semestrze zimowym w roku akademickim 2013/2014;
- Hospitacje zajęć dydaktycznych.

Kierunkowy Zespół Pomocniczy ds. Programów Kształcenia, miał za zadanie: (a) merytoryczną analizę sylabusów, szczególnie pod kątem zgodności z przyjętymi w środowisku psychologicznym standardami akademickiego kształcenia w zakresie psychologii oraz rozłączności treści kształcenia w ramach różnych modułów i przedmiotów; (b) analizę narzędzi weryfikacji efektów kształcenia; (c) sformułowanie wniosków dotyczących ewentualnych zmian doskonalących program kształcenia.

W roku akademickim 2013/2014 Zespół ocenił 97,7% (126) sylabusów, obejmujących cały tok studiów, łącznie z fakultetami i seminariami magisterskimi. Zespół Pomocniczy uznał, że

w zdecydowanej większości sylabusy odnoszące się do modułów, w ramach których realizowane są efekty kształcenia, zgodne są z przyjętym w Instytucie Psychologii systemem KRK i spełniają następujące kryteria:

- Zawarte w sylabusach treści kształcenia odpowiadają akademickim standardom kształcenia psychologicznego;
- Sylabusy są w zdecydowanej większości zgodne z opisami modułów, zwłaszcza w odniesieniu do zakładanych efektów kształcenia;
- Informacje dotyczące weryfikacji efektów kształcenia są kompletne i czytelne;
- Efekty kształcenia są możliwe do osiągnięcia w ramach wskazanych treści i form kształcenia;
- Istnieje możliwość skutecznej weryfikacji efektów kształcenia przez zastosowanie wskazanych narzędzi;
- Treści kształcenia z różnych modułów realizowanych w ramach programu kształcenia są mocno merytorycznie spójne, jedynie w niewielkim stopniu zachodzą na siebie; część przypadków, w których następowało nakładanie się treści została wyjaśniona i uzasadniona względami merytorycznymi; w nielicznych przypadkach rekomenduje się modyfikację treści kształcenia lub rezygnację z zajęć (np. fakultatywnych), które powielają treści z zakresu modułów obowiązkowych.

Sylabusy dla lat studiów IV-V, czyli tych, których nie dotyczy system KRK, oceniano jedynie pod kątem związków pomiędzy treściami kształcenia z różnych modułów/przedmiotów. Stwierdzono niewielkie nakładanie się treści, szczególnie w odniesieniu do modułów z zakresu propedeutyki psychologii klinicznej, psychopatologii i psychiatrii oraz niektórych modułów ze ścieżek specjalizacyjnych. W określonych obszarach tematycznych nakładanie się treści zostało wyjaśnione argumentami merytorycznymi, pozostałe zobligowano do modyfikacji treści kształcenia.

Dokonano oceny prac dyplomowych pod kątem realizacji efektów kształcenia. Ocenie poddano 10 prac magisterskich wylosowanych spośród wszystkich prac powstałych na kierunku psychologia w roku akademickim 2013/2014. Ewaluację przeprowadziła osoba będąca samodzielnym pracownikiem naukowo-dydaktycznym. Ogólna ocena spełniania standardów formalnych i merytorycznych odnośnie do samych prac dyplomowych, osiągnięcia efektów kształcenia, adekwatności ocen oraz standardów recenzenckich była pozytywna, przeważały oceny 4 i 5 na skali 5-punktowej. W przypadku trzech prac pojawiły się pewne uwagi krytyczne dotyczące prawidłowości wypełniania arkusza oceny pracy dyplomowej przez promotorów i recenzentów oraz spełnienia standardów formalnych prac magisterskich. Wszystkie uwagi zostały przekazane promotorom prac, wyjaśniono ich ważność i zobowiązano do utrzymania większej staranności zarówno w przestrzeganiu wymogów metodologiczno-merytorycznych, jak i formalnych.

Kierunkowy Zespół Pomocniczy ds. Praktyk Studenckich sporządził jednolity zestaw efektów kształcenia dla praktyk psychologicznych, opracował *Regulamin studenckich praktyk zawodowych na kierunku psychologia*, sylabus praktyk oraz przygotował ankietę do badania satysfakcji studentów z praktyk studenckich. W roku akademickim 2013/2014 ankietę wypełniło 31 studentów psychologii stacjonarnej. Studenci na skali ocen od 1-5 wysoko ocenili poszczególne elementy praktyk. Cennym dla studentów była możliwość dostępu do narzędzi diagnostycznych i dokumentacji psychologicznej, ważne były wskazówki opiekuna-psychologa.

Badanie satysfakcji absolwentów ze studiów na kierunku: Psychologia, za pomocą ankiety satysfakcji ze studiów pozwoliło na następujące ustalenia: studia na kierunku Psychologia oceniane są pozytywnie, absolwenci są z nich zadowoleni, większość studentów pozytywnie ocenia pracowników naukowych wydziału przedstawiając ich jako osoby

kompetentne, wspierające aktywność, zaangażowanie studentów w proces studiowania. Większa jest satysfakcja studentów z uzyskanej wiedzy niż ze zdobytych umiejętności praktycznych.

Ocena zajęć dydaktycznych pracowników naukowo-dydaktycznych Instytutu Psychologii została dokonana na podstawie ankiety oceny zajęć dydaktycznych (2475 ankiet). Oceniano zajęcia z wykładów i ćwiczeń z przedmiotów obligatoryjnych, zajęcia specjalizacyjne oraz zajęcia wybieralne (fakultety i seminaria magisterskie). Wyniki ankiety pozwoliły określić wysoki poziom prowadzonych zajęć dydaktycznych zarówno w obszarze organizacji zajęć, komunikatywności i interaktywności, postawie wobec studentów a także terminowości i dostępności. Wysoko, mając na uwadze wynik średniej ocenione były również kryteria oceny zajęć.

W roku akademickim 2013/2014 przeprowadzono 9 hospitacji zajęć dydaktycznych. W ramach czynności hospitacyjnych wykorzystano Arkusz Hospitacji Zajęć Dydaktycznych. Ocena ogólna zajęć wszystkich dziewięciu hospitowanych pracowników zostało określona jako pozytywna.

b. Zauważone trudności, nieprawidłowości, dobre praktyki.

Kierunkowy Zespół Pomocniczy ds. Programu Kształcenia ujawnił istnienie pewnych trudności i przedstawił wnioski z oceny merytorycznej sylabusów oraz uwagi związane z procesem gromadzenia sylabusów, wyniki te zostaną przedstawione w części podsumowującej ocenę efektów kształcenia na kierunku psychologia.

c. Wnioski i propozycje zmian

- Niezbędne jest przeprowadzanie systematycznej kontroli związków między treściami kształcenia z różnych modułów, realizowanych w ramach programu kształcenia, po to, aby zagwarantować realizację efektów kształcenia, a jednocześnie zoptymalizować proces ich osiągnięcia.
- Rekomenduje się również wprowadzenie kalendarza prac nad przydziałami zajęć dydaktycznych i przygotowaniem sylabusów do poszczególnych modułów, który obowiązywałby bezwzględnie wszystkich pracowników Instytutu Psychologii.
- Sugeruje rozpoczęcie działań, które zwiększą satysfakcję studentów z zakresu kształcenia, poprzez ich angażowanie w proces badawczy pracowników naukowych, w tym w zakres prowadzonych przez nich badań empirycznych, organizowanie studenckich konferencji naukowych i krótkie jedno dniowe panele naukowe.
- Należy także zweryfikować i udoskonalić kryteria zaliczenia praktyki, zachęcać studentów do precyzyjnego wybierania placówek, w których można realizować praktyki, pod kątem ich przyszłego rozwoju zawodowego oraz możliwości realizacji zadań związanych z praktyką psychologiczną

2. Analiza narzędzi weryfikacji efektów kształcenia

a. Wyniki analizy

W wyniku analizy narzędzi weryfikacji efektów kształcenia, dokonanej przez Kierunkowy Zespół ds. Programu Kształcenia stwierdza się, że:

- Najczęstszym błędem pojawiającym się w sylabusach była niezgodność sposobów weryfikacji efektów kształcenia pomiędzy sylabusem a opisem modułu;
- Najczęściej występujące narzędzia to: pisemne testy wiedzy/ egzaminy/ kolokwia, prezentacje ustne i raporty, efekty pracy zespołowej;

- Najczęściej pojedyncze narzędzia weryfikują kilka efektów kształcenia;
- W ocenianych sylabusach zakładane narzędzia zapewniały możliwość weryfikacji założonych efektów kształcenia częściowo i dopiero wszystkie narzędzia weryfikacji zastosowane kolejno pozwalały z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić możliwość skutecznej weryfikacji efektów kształcenia;
- W nielicznych ocenianych sylabusach pojawiają się nieprecyzyjne sformułowania dotyczące narzędzi weryfikacji;
- Wątpliwości nadal budzi ocena ciągła i tzw. „aktywność” jako narzędzia weryfikacji;
- W wielu sylabusach brakuje szczegółowych kryteriów oceny końcowej modułu.

b. Zauważone trudności, nieprawidłowości, dobre praktyki

W sytuacji, gdy zajęcia prowadzone są przez kilka osób, nieskuteczną praktyką jest zróżnicowanie narzędzi weryfikacji efektów kształcenia w ramach tego samego modułu, a taka sytuacja ma miejsce w kilku przypadkach. W dalszym ciągu niepokojącym błędem występującym w sylabusach jest niezgodność sposobów weryfikacji efektów kształcenia pomiędzy sylabusem a opisem modułu; w nielicznych sylabusach brakuje oceny końcowej modułu

c. Wnioski i propozycje zmian.

Propozycje zmian ze względu na ich obszar i formy, przedstawione zostaną w końcowej części dokumentu w Podsumowaniu.

3. Analiza wyników sesji egzaminacyjnych

a. Wyniki analizy

Tabela 1. Liczba studentów i absolwentów kierunku psychologia, którzy zaliczyli semestr letni 2013/14

Tryb studiów	Liczba studentów potencjalnych absolwentów	Liczba studentów wpisanych na semestr letni	Liczba studentów, którzy zaliczyli semestr
Studia stacjonarne	547	527	527
Studia niestacjonarne	304	277	131*

*W podanej liczbie nie zostali ujęci studenci I roku studiów wieczorowych z różnych przyczyn (formalnych) zaliczający jeszcze sesję

b. Wnioski.

Zauważyć można różnicę w przebiegu studiów między studentami trybu dziennego i wieczorowego. Zdecydowanie większa liczba studentów studiów wieczorowych ma problemy z zaliczeniem sesji. Analiza wyników sesji egzaminacyjnej pokazuje, że na studiach stacjonarnych 90% studentów zrealizowało wymogi zaliczeniowe w sesji, u 10% wystąpiły problemy w terminowym zaliczeniu semestru. Większa część studentów trybu wieczorowego w terminie zaliczyła sesję, pozostała jednak dość duża grupa osób mająca problemy z zakończeniem sesji.

III. Podsumowanie

1. Ocena podsumowująca

Wnioski zgodne z systemem weryfikacji efektów kształcenia na kierunku Psychologia przedstawiają się następująco:

1. Propozycje zmian doskonalących związanych z systematyczną ocenę sylabusów pod kątem efektywności proponowanych sposobów weryfikacji efektów kształcenia dla poszczególnych modułów.
  - Prowadzenie systemowej analizy opisów modułów i sylabusów (przez corocznie powoływany Kierunkowy Zespół Pomocniczy ds. Programu Kształcenia) pod kątem ewentualnych związków między treściami kształcenia z różnych modułów realizowanych w ramach programu kształcenia (aby uniknąć nakładania i powtarzania się treści kształcenia);
  - Ustalenie nieprzekraczalnych terminów wprowadzenia korekty opisów modułów i sylabusów na rok akademicki 2014/2015, by móc formalnie udostępnić je studentom;
  - Określenie jasnego zakresu zadań i odpowiedzialności oraz terminów dla poszczególnych członków zespołu już na etapie powoływania Zespołu pomocniczego;
  - Należy opracować **uniwersalny dla całego Instytutu szczegółowy kalendarz** pracy nad przydziałami zajęć dydaktycznych, zbieraniem sylabusów oraz ich oceną w celu dotrzymania terminów upublicznienia sylabusów na stronie www Instytutu.
  - Opracowanie **schematu/ systemu jednolitego i jednoznacznego postępowania przy przygotowywaniu, zbieraniu i korekcie sylabusów** (klarowny podział ról i zadań, schemat postępowania, by wszystko było jednoznaczne). Zespół zaproponował:
    - a. obowiązkiem koordynatora modułu, który jest odpowiedzialny za dany sylabus, jest skontaktowanie się z zespołem prowadzących dane zajęcia, uzgodnienie z nimi i sporządzenie wspólnego sylabusa oraz złożenie go w terminie;
    - b. sylabusy winna gromadzić osoba odpowiedzialna za takie zadanie w każdym zakładzie i następnie przekazywała ona **komplet sylabusów** z zakładu do dyrekcji instytutu lub powołanej w tym celu osoby);
    - c. ustalić osoby **odpowiedzialne za poprawę i nadzór sylabusów** w ramach zakładów (takimi osobami mogliby być np. autorzy i członkowie zespołu pomocniczego), co pozwoliłoby na poprawę organizacji całego procesu;
    - d. Zespół zaproponował, aby poprawki do sylabusów oraz modułów były wprowadzane po zakończeniu danego przedmiotu, **nie dłużej niż 1 miesiąc od zakończenia danego semestru, niezależnie od przewidywań osób prowadzących co do przydziałów zajęć na rok następny.**

- Większe zdyscyplinowanie poszczególnych pracowników, a w szczególności koordynatorów poszczególnych modułów, którzy są odpowiedzialni za etapowe czynności w całym procesie w ramach zakładów;
  - **Postulaty natury formalnej. Przyjęcie jednolitego**, w ramach całego Instytutu, sposobu nazywania dokumentów elektronicznych, zarówno sylabusów jak i opisów modułów, w celu uniknięcia bałaganu organizacyjnego i przeładowanie informacyjnego. Zespół zaproponował następujący zapis nazwy plików:
Rok studiów – Nazwa przedmiotu – Rok akademicki_sylabus/opis modułu - Nazwisko prowadzącego – Uwagi nt zmian w sylabusie/module,
  - W przypadku analizy sylabusów zajęć wybieralnych tj. fakultetów i seminarium postuluje się przeprowadzanie kontroli w okresie poprzedzającym zapisy studentów (kwiecień, maj).
2. Coroczna analiza wybranych losowo prac dyplomowych z danego roku akademickiego pod kątem spełniania zakładanych efektów kształcenia, pozwoliła na wprowadzenie następujących zmian:
- Wprowadzenie jednolitych wymogów edytorskich;
  - Większej staranności w przestrzeganiu wymogów formalnych; w wypełnianiu arkusza oceny pracy dyplomowej - recenzji promotora i recenzenta oraz odwoływanie się do efektów kształcenia dla prac dyplomowych;
  - Należy rozważyć obowiązkowe zapisywanie baz danych, na nośniku elektronicznym z dołączoną wersją elektroniczną pracy (w celu replikacji/weryfikacji przeprowadzonych badań).
3. Ocena praktyk pod kątem spełniania standardów merytorycznych i formalnych przyjętych dla kierunku. Wnioski w tym obszarze są następujące:
- Spopularyzować ankietę wśród studentów, ponieważ niewielu z nich ją wypełniło;
  - Zweryfikować i udoskonalić kryteria zaliczenia praktyki;
  - Zachęcać studentów do precyzyjnego wybierania placówek, w których można realizować praktyki, pod kątem ich przyszłego rozwoju zawodowego oraz możliwości realizacji zadań związanych z praktyką psychologiczną.
4. Badanie satysfakcji absolwentów ze studiów na Wydziale Pedagogiki i Psychologii. Kierunkowy Zespół Pomocniczy ds. badania satysfakcji ze studiów uwzględnił następujące propozycje:
- Przybliżyć studentom obszary zainteresowań naukowych pracowników Wydziału, zakres prowadzonych przez nich badań empirycznych, angażować studentów w proces badawczy, organizować studenckie konferencje naukowe;
  - Ze względu na niewielką liczbę osób, które wzięły udział w badaniu, należy zadbać o zachęcanie zdecydowanie większej grupy absolwentów do wyrażenia swojej opinii na temat satysfakcji ze studiów na kierunku: Psychologia.

Katowice, 14.11.2014 rok

Dr hab. Danuta Rode
Przewodnicząca
Kierunkowego Zespołu
Zapewniania Jakości Kształcenia

na kierunku Psychologia